

Ierosināta lieta par normām, kas regulē dabasgāzes lietotāju pieslēgšanos dabasgāzes pārvades sistēmai

Satversmes tiesas 4. kolēģija 2019. gada 22. novembrī ierosināja lietu “Par Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas padomes 2019. gada 18. aprīļa lēmuma Nr. 1/7 “Dabasgāzes pārvades sistēmas pieslēguma noteikumi biometāna ražotājiem, sašķidrinātās dabasgāzes sistēmas operatoriem un dabasgāzes lietotājiem” atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 1., 64., 89. pantam un 105. panta pirmajam teikumam, kā arī Enerģētikas likuma 45. panta septītajai daļai un 84.¹ panta pirmajai daļai un Enerģētikas likuma 84.¹ panta pirmās daļas atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 64. pantam”.

Apstrīdētās normas

Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas padomes (turpmāk – Regulators) 2019. gada 18. aprīļa lēmums Nr.1/7 “Dabasgāzes pārvades sistēmas pieslēguma noteikumi biometāna ražotājiem, sašķidrinātās dabasgāzes sistēmas operatoriem un dabasgāzes lietotājiem” (turpmāk – apstrīdētie noteikumi).

Enerģētikas likuma 84.¹ panta pirmā daļa (turpmāk arī – apstrīdētā likuma norma):

“Regulators apstiprina dabasgāzes pārvades sistēmas operatora izstrādātos dabasgāzes pārvades sistēmas pieslēguma noteikumus biometāna ražotājiem, sašķidrinātās dabasgāzes sistēmas operatoriem un dabasgāzes lietotājiem un dabasgāzes sadales sistēmas operatora izstrādātos dabasgāzes sadales sistēmas pieslēguma noteikumus dabasgāzes lietotājiem. Minētajiem noteikumiem jābūt objektīvi pamatotiem, ekonomiski attaisnotiem, taisnīgiem, vienlīdzīgiem un atklātiem. Regulators var ierosināt dabasgāzes sistēmas pieslēguma noteikumu pārskatīšanu un pieprasīt, lai attiecīgais dabasgāzes sistēmas operators noteiktā termiņā iesniedz dabasgāzes sistēmas pieslēguma noteikumu projektu.”

Augstāka juridiska spēka normas

Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 1. pants: “Latvija ir neatkarīga demokrātiska republika.”

Satversmes 64. pants: “Likumdošanas tiesības pieder Saeimai, kā arī tautai šinī Satversmē paredzētā kārtībā un apmēros.”

Satversmes 89. pants: “Valsts atzīst un aizsargā cilvēka pamattiesības saskaņā ar šo Satversmi, likumiem un Latvijai saistošiem starptautiskajiem līgumiem.”

Satversmes 105. panta pirmais teikums: “Ikvienam ir tiesības uz īpašumu.”

Enerģētikas likuma 45. panta septītā daļa: “Sadales sistēmas operatoru licenču darbības zonu pārklāšanās nav pieļaujama.”

Enerģētikas likuma 84.¹ panta pirmā daļa (*citēta iepriekš*)

Lietas fakti

Lieta ierosināta pēc akciju sabiedrības “Latvijas Gāze” pieteikuma. Pieteikumā norādīts, ka pieteikuma iesniedzēja ir vienīgā akciju sabiedrības “Gaso” akcionāre. Saskaņā ar izsniegto licenci minētā sabiedrība esot vienīgais dabasgāzes sadales sistēmas operators Latvijā, kas nodrošinot dabasgāzes piegādi no pārvades sistēmas līdz gala patērētājiem. Dabasgāzes sadales segments esot viens no būtiskākajiem pieteikuma iesniedzējas koncerna uzņēmējdarbības segmentiem. Apstrīdētie noteikumi pieļaujot to, ka jebkurš dabasgāzes lietotājs var pieslēgties pie dabasgāzes pārvades sistēmas bez sadales sistēmas operatora starpniecības. Tādējādi esot aizskartas pieteikuma iesniedzējai Satversmes 105. pantā ietvertās tiesības uz īpašumu.

Pieteikuma iesniedzēja uzskata, ka apstrīdētajos noteikumos ietvertais pamattiesību ierobežojums nav noteikts ar pienācīgā kārtībā pieņemtu likumu, tam nav leģitīms mērķis un nav ievērots arī samērīguma princips. Tāpat, pieņemot apstrīdētos noteikumus, esot pārkāpts labas likumdošanas, labas pārvaldības, tiesiskās paļāvības un tiesiskās drošības princips. Tāpēc apstrīdētie noteikumi neatbilstot Satversmes 1., 64., 89. pantam un 105. panta pirmajam teikumam. Turklāt tie esot pretrunā Enerģētikas likuma 45. panta septītajai daļai un 84.¹ panta pirmajai daļai.

Ievērojot to, ka apstrīdētie noteikumi ir izdoti saskaņā ar Enerģētikas likuma 84.¹ panta pirmo daļu, pieteikuma iesniedzējas tiesību uz īpašumu aizskārumu radot arī apstrīdētā likuma norma, kas neatbilstot Satversmes 64. pantam. Šī norma pieļaujot, ka ārējo normatīvo aktu izdod privāto tiesību juridiska persona, kas nav tam demokrātiski leģitimēta. Pieteikuma iesniedzēja uzsver, ka tas, vai un uz kādiem nosacījumiem ir pieļaujama dabasgāzes lietotāju tieša pieslēgšanās dabasgāzes pārvades sistēmai, esot būtisks jautājums, par ko jālemj likumdevējam.

Tiesas process

Satversmes tiesa ir uzaicinājusi Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisiju un Saeimu līdz **2020. gada 22. janvārim** iesniegt Satversmes tiesai atbildes rakstus ar lietas faktisko apstākļu izklāstu un juridisko pamatojumu.

Lietas sagatavošanas termiņš ir 2020. gada 22. aprīlis. Par lietas izskatīšanas procesa veidu un datumu tiesa lemj pēc lietas sagatavošanas.

Relīze sagatavota ar mērķi veicināt izpratni par Satversmes tiesā izskatāmajām lietām. Tā nav uzskatāma par nolēmuma daļu un nav saistoša Satversmes tiesai. Spriedumi, lēmumi un cita informācija par Satversmes tiesu atrodama tiesas mājaslapā www.satv.tiesa.gov.lv.

Ketija Strazda

Satversmes tiesas priekšsēdētājas palīdze
Ketija.Strazda@satv.tiesa.gov.lv
67830749, 26200580